

hand in hand

Advocaat Moszkowicz tussen cliënt en ex-clieënt

'...en alle camera's flitsten tegelijk'

In mei vorig jaar had de eerste pro-formazitting plaats in de zaak-Holleeder. Vanaf het begin was de positie van raadsman Moszkowicz omstreden. Niet alleen waren feiten over zijn vermeende persoonlijke betrokkenheid bij Holleeder in het dossier terechtgekomen, ook was de vermoorde Willem Endstra, de belangrijkste getuige á charge tegen Holleeder, een ex-clieënt van hem.

.....
Daniela Hooghiemstra
free lance journalist
.....

Vanwege de bijzondere positie die Moszkowicz in dit proces innam, besloot het *Advocatenblad* de rechtszaak te volgen. Hoe kon Moszkowicz zijn cliënt goed verdedigen en tegelijkertijd zijn geheimhoudingsplicht jegens Endstra niet schenden? Hoever strekte zijn persoonlijke betrokkenheid bij Holleeder en diens activiteiten en hoe kwam die tijdens het proces tot uiting? De serie sterft een vroege dood, nog voordat het proces inhoudelijk is begonnen. Zoals bekend: Moszkowicz besloot zich terug te trekken.

Op wat Bram Moszkowicz de 'zwartste dag' in zijn carrière noemde, had hij over belangstelling niet te klagen. Het Holiday Inn Hotel werd buiten bewaakt door twee terreinauto's van de politie

en van binnen belegerd door drommen journalisten. In het door detectiepoortjes afgeschermd hotelzaaltje deed het NOS-journaal een 'stand-up', terwijl een verslaggeefster van Radio 1 in haar microfoon de ruimte beschreef. Ook de bevriende misdaadverslaggever Peter R. de Vries was aanwezig. *If you can't stand the heat, stay out of the kitchen*, had hij Moszkowicz geleerd, zo vertelde de raadsman tijdens zijn persconferentie.

Patent

Een zijdeur vloog open en alle camera's flitsten tegelijk. Daar was hij. De raadsman had een gezonde bruine kleur, maar zijn ogen waren kleiner dan anders. Hij sprak soms met hoge, haast huilerige stem, dan weer beheerst, maar altijd op de zangerige toon en in het vocabulaire met eigen grammatica waar hij patent op heeft. Zo was volgens hem 'bevestigd dat het Openbaar Ministerie er niet voor blijft terugschrikken elk egard voor de advocatuur en elk egard voor mijn kantoor met voeten te treden', en had het OM 'niet geschroomd om mijn privéleven in de goot te gooien'.

.....
**Moszkowicz
sprak op zangerige
toon en in het
vocabulaire met
eigen grammatica
waar hij patent
op heeft**
.....

Als het was gebeven bij de 'infame beschuldigingen' die over hem in het Holleeder-dossier staan, zei Moszkowicz, dan had hij daarmee kunnen leven. Maar met het nieuwe jaar waren volgens de raadsman 'offensieven in stelling gebracht, met het kennelijke en enige doel om mij in deze zaak de verdediging van de heer Holleeder onmogelijk te maken'.

Het is begonnen, zei Moszkowicz, met het schriftelijke verzoek dat hij afgelopen januari kreeg van het OM, om uit te leggen waar de video-opnamen zijn gebeven die aan hem in bewaring waren gegeven door zijn voormalige cliënt Endstra. Deze opnames van een inkijskoperatie door Justitie op Endstra's kantoor, waren vertoond op televisie door Peter R. de Vries. Moszkowicz leverde tijdens die uitzending commentaar, maar ontkent dat hij degene was die de banden aan De Vries heeft verstrekt. De televisieuitzending was aanleiding voor het OM om Moszkowicz om opheldering te vragen.

De raadsman vermoedt een complot, want het verzoek van het OM kwam juist in dezelfde periode dat de erven Endstra overwogen om een klacht tegen hem in te dienen wegens het dienen van conflicterende belangen. 'Houdt u dat gegeven goed vast', maande hij zijn toehoorders. Moszkowicz riep zijn publiek die middag vaker op om 'goed op te letten' en 'juist te citeren'.

Dubbele rol

Kort daarna werd, aldus Moszkowicz, het tweede 'offensief' ingezet: journalist Jort Kelder noemde hem een 'maffia-maatje', beschuldigde hem van het spelen van een 'dubbele rol' en van het aannemen van 'koffers met zwart geld'. Volgens kwam de 'derde mijlpaal': een onderzoek van de rijksrecherche naar

het door hem lekken van stukken uit een strafzaak tegen Endstra uit 2004 dat aan het dossier werd toegevoegd, evenals een door de recherche bij de Belastingdienst opgevraagde loon-specificatie van de medewerkers in dienst bij Moszkowicz in 2002.

Tot slot verscheen, aldus Moszkowicz 'mevrouw Poelman ten tonele'. Deze voorzieningenrechter oordeelde dat Jort Kelder met zijn uitlatingen de wet niet heeft overtreden. Moszkowicz: 'Ik zal u precies vertellen wat ik van dat vonnis vind: het is in ieder geval teleologisch – het werkt toe naar een doel – en, laat ik het maar gewoon zeggen, het is infaam en abject'.

Volgens Moszkowicz had de 'tripartite kongsi het werk nu volbracht'. De 'goede verstaander' wist volgens hem wie hij met deze drie partijen bedoelde, anderen konden kiezen uit vier: het OM, Jort Kelder, de erven Endstra en de rechterlijke macht. Het vonnis van de rechter was voor zijn besluit in ieder geval doorslaggevend, het maakte Moszkowicz' functioneren naar zijn zeggen onmogelijk. 'Welke raadsman kan naar behoren functioneren voor een rechtbank wanneer een andere rechter zijn integriteit heeft verkwanseld door toe te staan dat derden hem als maffiamaatje kwalificeren? Kan zo'n raadsman geloofwaardig optreden in de zaak-Holleeder wanneer hij er *out of the blue* van beschuldigd mag worden koffers met zwart geld aan te nemen?'

Taboe

Er moest hem nog iets van het hart, of zoals hij zelf zei: 'Ik zal u nog eens wat anders vertellen: hoe ik er echt over denk.' Wat hij ging zeggen, raakte volgens Moszkowicz aan een

'taboe': de relatie tussen advocaat en cliënt. Die moet zakelijk zijn, heet het. Maar kan dat eigenlijk wel? Nee, vond Moszkowicz, een puur zakelijke relatie met een cliënt is 'een fictie', zeker als, zoals in het geval van Holleeder, iemand al twintig jaar cliënt is.

Moszkowicz, die ooit in Monaco tijdens het *Flying Doctor's*-gala een tafel deelde met de Holleeders vroegere (inmiddels geliquideerde) collega's John Mieremet en Sam Klepper, heeft 'bloed door zijn aderen stromen', zei hij. Hij komt 'uit een cultuur waarin aan iemand het voordeel van de twijfel wordt gegeven' en 'waarin je iemand niet laat vallen'. Moszkowicz wil zijn cliënten niet zien als 'dosiernummers', zei hij. Hij wil zich 'verdiepen in de mens achter de verdachte'.

De berichten over zijn persoonlijke banden met Holleeder vindt hij overigens overdreven. Hij zei geen 'vervoermiddelen' van Holleeder op zijn naam te hebben gehad. (Zijn vrouw had dat wel, zo verklaarde hij eerder in een interview met *de Volkskrant*, maar dat betrof toen volgens hem een toevallige vergissing, red.). Holleeder heeft niet bij hem kantoor

.....
**Moszkowicz riep
zijn publiek die
middag vaker op
om 'goed op te
letten' en 'juist
te citeren'**
.....

gehouden, en heeft 'geen oneigenlijk gebruik kunnen maken' van zijn telefoonlijn. Endstra zegt op zijn kantoor weliswaar door Holleeder te zijn bedreigd, maar daar wist Moszkowicz niets van, zoals Endstra zelf trouwens ook verklaarde. Op aanraden van Holleeder zijn buiten Moszkowicz' kantoor beveiligingscamera's opgehangen, maar daar was volgens Moszkowicz 'niets onoirbaars' aan.

Plechtig

Moszkowicz voelt zich 'belasterd, beledigd, verdacht gemaakt', maar heeft toch, zo zei hij 'de kracht en het vermogen' om door te gaan. Alleen, dat was nu niet meer in het belang van zijn cliënt die hij, aanbeland bij de climax van zijn betoog, plechtig bij diens volledige naam begon te noemen: Willem Frederik Holleeder. Dat een cliënt niet langer de raadsman houdt die hij wenst, was volgens Moszkowicz 'een dieptepunt in de Nederlandse strafrechtpleging'. Hij zei te vrezen dat, nu de rechter toestaat dat de pers een verdachte en diens raadsman 'tot op de grond toe' afbreekt, Holleeder 'aan de heidenen' is overgeleverd. Hij had niets liever gedaan dan deze 'misstand' en deze 'dreigende smet op onze rechtsstaat' te bevechten en Holleeders zaak te bepleiten, al zou zijn reputatie daardoor 'aan gruzelementen liggen'. Maar Willem Holleeder zou daarmee niet zijn gediend. Moszkowicz was voor Holleeder een probleem geworden in plaats van een steun. Of Holleeder dat zelf ook vond, zo luidde na afloop de vraag. Nee, Holleeder vond het 'jammer' dat zijn raadsman zich terugtrok. Maar, haastte Moszkowicz zich daar aan toe te voegen, hij had 'alle begrip' voor dat besluit.